

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II

C

JOURNALISM & MASS COMMUNICATION

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

1. (Signature) .....

(In figures as in Admit Card)

(Name) .....

Seat No. ....

(In words)

2. (Signature) .....

(Name) .....

OMR Sheet No.

(To be filled by the Candidate)

SEP - 19221

Time Allowed : 2 Hours]

[Maximum Marks : 200

Number of Pages in this Booklet : 32

Number of Questions in this Booklet : 100

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of 100 objective type questions. Each question will carry two marks. All questions of Paper II will be compulsory.
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
  - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
  - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
  - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

☐	☐	☒	☐
A	B	C	D
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत 100 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास दोन गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्यांला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
  - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
  - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकांला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
  - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळ्या करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

☐	☐	☒	☐
A	B	C	D
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शावावीत. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरीक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूप केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्यांला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्यांने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

SEP - 19221/II—C

Journalism & Mass Communication Paper II

पत्रकारिता आणि जनसंचार

प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 120 Minutes]

[Maximum Marks : 200

Note : This Paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण शंभर (100) बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला दोन (2) गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

<p>1. Which of the following can not said to be the quint-essential feature of western models of communication ?</p> <p>(A) Emphasis on logic and empiricism</p> <p>(B) Intuitive and mystic orientation</p> <p>(C) Linearity and graphical/visual representation</p> <p>(D) Emphasis on classification and constituent parts</p> <p>2. Which theory explains that 'social facts are fixed and objectified social structures constantly condition social behaviour' ?</p> <p>(A) Social change</p> <p>(B) Structural</p> <p>(C) Social action</p> <p>(D) Social cooperation</p> <p>3. The 'Reader's Editor' of the daily newspaper 'The Hindu' is :</p> <p>(A) N. Ram</p> <p>(B) N. Ravi</p> <p>(C) A. S. Panneerselvan</p> <p>(D) Siddharth Varadarajan</p>	<p>1. संज्ञापनाच्या पाश्चात्य प्रतिमानांचे खालीलपैकी कोणते अत्यावश्यक असे वैशिष्ट्य मानता येणार नाही ?</p> <p>(A) तर्क व अनुभव सिद्धतेवर (प्रयोग-सिद्धतेवर) भर</p> <p>(B) अंतःप्रेरणा व गुढवादात्मक भूमिका</p> <p>(C) एकरेषीयता व दृश्यात्मक रचना/मांडणी</p> <p>(D) वर्गीकरण व अंतर्गत घटक शोधण्यावर भर</p> <p>2. सामाजिक तथ्ये ही निश्चित स्वरूपात असतात तर वस्तुकेंद्री सामाजिक रचना सातत्याने सामाजिक वर्तनाला आकार देत असते, हे विधान कोणत्या उपपत्तीमध्ये व्यक्त केले गेले आहे ?</p> <p>(A) (सोशल चेंज) सामाजिक बदलाची उपपत्ती</p> <p>(B) (स्ट्रक्चरल) रचनावादी उपपत्ती</p> <p>(C) (सोशल अॅक्शन) सामाजिक कृती उपपत्ती</p> <p>(D) (सोशल कोऑपरेशन) सामाजिक सहकार्य उपपत्ती</p> <p>3. 'द हिंदू' या वृत्तपत्राचे वाचक संपादक कोण ?</p> <p>(A) एन. राम</p> <p>(B) एन. रवी</p> <p>(C) ए. एस. पनीरसेल्वन</p> <p>(D) सिद्धार्थ वरदराजन्</p>
--	--

4. In Emile Durkheim's conception, folk cultures bound by consensus and traditional social roles is called :
- (A) Organic solidarity
(B) Behaviorism
(C) Division of Labour
(D) Mechanical Solidarity
5. Which of the following is a part of the DRIP advertising model ?
- (A) Differentiate
(B) Discover
(C) Describe
(D) Deliver
6. When was 'embedded journalists' the term first used ?
- (A) The First World War
(B) Invasion of Iraq in 2003
(C) The Second World War
(D) The American Revolution
7. Which of the following is not a chief organ of the United Nations Organization ?
- (A) International Labour Organization
(B) Security Council
(C) International Court of Justice
(D) General Assembly
4. सर्वांचे मत आणि पारंपरिक सामाजिक भूमिका यांमुळे लोकसंस्कृतीला बंधने पडतात याला, एमिल दुर्खाइमच्या मते काय म्हणतात ?
- (A) ऑर्गनिक सॉलिडॅरिटी
(B) बिहेवियरिझम
(C) कार्य विभाजन
(D) मेकॅनिकल सॉलिडॅरिटी
5. खालीलपैकी कुठले ड्रिप अॅडव्हर्टायझिंग प्रतिमानात अंतर्भूत आहे ?
- (A) (डिफरेन्शिएट) भिन्नत्व
(B) (डिस्कव्हर) शोधणे
(C) (डिस्क्राइब) वर्णन करणे
(D) (डिलिव्हर) पोहोचविणे
6. 'एम्बेडेड जर्नलिस्ट' हा शब्द पहिल्यांदा कधी वापरला गेला ?
- (A) पहिल्या महायुद्धात
(B) 2003 मधील इराकच्या हल्ल्याने
(C) दुसरे महायुद्ध
(D) अमेरिकन क्रांती
7. दिलेल्या पर्यायांपैकी कुठला संयुक्त राष्ट्र परिषदेचा मुख्य घटक नाही ?
- (A) आंतरराष्ट्रीय श्रम संस्था
(B) सुरक्षा मंडळ
(C) आंतरराष्ट्रीय न्यायालय
(D) जनरल असेंबली (आमसभा)

8. Which of the following is not a Devcom project of Indian origin ? (A) KCP (B) JDCP (C) ETV (D) FDP 9. The news value 'timeliner' is said to be in which kind of story ? (A) One that stresses events that have occurred in the last month (B) One that stresses events that occurred today or yesterday (C) One that has been written within the last six hours (D) One that has been read or written within the last six hours 10. In which of the following does the concept of proximity apply ? (A) When a news organisation is likely to carry a murder story because it was unusual (B) When a news organisation is likely to carry a murder story because it occurred today (C) When a news organisation is likely to carry a murder story because it was committed locally (D) When a news organisation is likely to carry a murder story because it involved a well known person 11. Which was the first Indian newspaper to appoint Ombudsman ? (A) The Times of India (B) The Hindu (C) The Amar Ujala (D) The Indian Express	8. पुढीलपैकी कोणत्या विकास संज्ञापन प्रकल्पाचे मूळ भारतीय नाही ? (A) केसीपी (B) जेडीसीपी (C) इटिव्ही (D) एफडीपी 9. कालबद्धता हे बातमी मूल्य कुठल्या बातमीत आहे असे म्हणता येईल ? (A) ज्या बातमीत गेल्या महिन्यातील घटनेवर भर आहे (B) ज्या बातमीत आज किंवा काल घडलेल्या घटनेवर भर आहे (C) गेल्या सहा तासात जी बातमी लिहिली गेली (D) गेल्या सहा तासात जी बातमी वाचली किंवा लिहिली गेली 10. सान्निध्य ही संकल्पना दिलेल्या पर्यायांपैकी कुठे लागू होते ? (A) जेव्हा गुन्हेसंबंधी एखादी बातमी ती विलक्षण आहे म्हणून छापली जाण्याची शक्यता अधिक असते (B) जेव्हा गुन्हेसंबंधी एखादी बातमी ती आज घडली म्हणून छापली जाण्याची शक्यता अधिक असते (C) जेव्हा गुन्हेसंबंधी एखादी बातमी ती स्थानिक आहे म्हणून छापली जाण्याची शक्यता अधिक असते (D) जेव्हा गुन्हेसंबंधी एखादी बातमीतीत सुप्रसिद्ध व्यक्ती आहे म्हणून छापली जाण्याची शक्यता अधिक असते 11. ऑम्बुडस्मनची नियुक्ती करणारे भारतातील पहिले वृत्तपत्र कोणते ? (A) द टाइम्स ऑफ इंडिया (B) द हिन्दू (C) अमर उजाला (D) द इंडियन एक्सप्रेस

12. Who among the following published Lokmanya Tilak's 'Kesari' in Hindi ? (A) Madhav Sapre (B) Gopal Agarkar (C) Vishnushastri Chiplunkar (D) Baburao Paradkar 13. When is a news story said to have a bias ? (A) When a reporter writes about a topic he knows a lot about (B) When a reporter relies on one source, especially in a controversy (C) When a reporter relies on multiple sources, especially in a controversy (D) When a reporter writes about people he has known for sometimes 14. Which of the following is a research tradition for understanding media audiences ? (A) Political economy (B) Reception analysis (C) Media exposure (D) Semiotics 15. Which of the following is not a devcom theoretical framework ? (A) Diffusion (B) Media advocacy (C) Dependency (D) Imperialism	12. लोकमान्य टिळक यांच्या 'केसरी' चे हिंदीतील प्रकाशक खालीलपैकी कोण होते ? (A) माधव सप्रे (B) गोपाळ आगरकर (C) विष्णूशास्त्री चिपळूणकर (D) बाबूराव पराडकर 13. बातमीला विशिष्ट कल देण्यात आला आहे असे केव्हा म्हटले जाते ? (A) त्याला खूप माहिती असलेल्या विषयावर जेव्हा वार्ताहर बातमी लिहितो (B) विवादास्पद अशा विषयावर जेव्हा वार्ताहर एकाचीच बाजू मांडतो (C) विवादास्पद विषयावर जेव्हा वार्ताहर अनेकांची बाजू मांडतो (D) जेव्हा वार्ताहर त्याला माहिती असलेल्या व्यक्तींबाबत लिहितो 14. माध्यमांचे उपभोक्ते समजून घेण्यासाठी कोणती संशोधन परंपरा वापरली जाते ? (A) राजकीय अर्थशास्त्र (B) ग्रहण विश्लेषण (रिसेप्शन अॅनालिसिस) (C) माध्यम अनुभव (मीडिया एक्स्पोजर) (D) चिन्हशास्त्र (सिमिऑटिक्स) 15. पुढीलपैकी कोणत्या संकल्पनेच्या विकासाला संज्ञापनाच्या सैद्धान्तिक चौकटीमध्ये समावेश होत नाही ? (A) (डिफ्युजन) प्रसार (B) (मिडीया अॅडव्होकसी) माध्यम पुरस्कार (C) (डिपेंडन्सी) अवलंबित्व (D) (इमपेरीअलिझम्) साम्राज्यवाद

16. Which is the display font that is not suitable for a body copy of a newspaper ?
- (A) Georgia
(B) Times New Roman
(C) Arial
(D) Sans serif
17. What is a universal practice among news organisations when it comes to covering rape cases ?
- (A) Withhold the name of the victim and suspect
(B) Publish name of the victim and suspect
(C) Publish name of the victim but withhold name of the suspect
(D) Withhold name of the victim but publish name of the suspect
18. In a newspaper story, what is the explanatory paragraph, also called as a 'so what' paragraph, that follows the introductory lead block and explains the significance of the story called ?
- (A) Nut graph
(B) No bill
(C) Open record
(D) Body copy
16. वृत्तपत्रातील मुख्य मजकुरासाठी कोणत्या प्रकारचा टंक (फॉन्ट) योग्य नाही ?
- (A) जॉर्जिया
(B) टाइम्स न्यू रोमन
(C) एरियल
(D) सॅन्स सेरिफ
17. बलात्काराबाबत बातमी करताना सर्वसाधारणपणे कुठला नियम वृत्तसंस्था पाळतात ?
- (A) बलात्काराची बळी आणि संशयित अशी दोघांची नावे छापली जात नाहीत
(B) बलात्काराची बळी आणि संशयित अशी दोघांची नावे छापली जातात
(C) बलात्काराच्या बळीचे नाव छापले जाते, संशयिताचे नाही
(D) बलात्काराच्या बळीचे नाव गुप्त ठेवून संशयिताचे नाव छापले जाते
18. वृत्तपत्रातील बातमीत, अग्रभागानंतरच्या परिच्छेदात संबंधित बातमीचे महत्त्व विशद केले जाते, त्या परिच्छेदाला काय म्हणतात ?
- (A) नटग्राफ
(B) नो बिल
(C) ओपन रेकॉर्ड
(D) बॉडी कॉपी

19. What does ICTDI stand for ? (A) Information Communication Technology Diffusion Index (B) Indian Citizen to Digital India (C) International Communication to Developing India (D) Individual Credibility Digital Index	19. आयसीटीडीआय म्हणजे काय ? (A) इन्फर्मेसन कम्युनिकेशन टेक्नॉलॉजी डिफ्युजन इंडेक्स (B) इंडियन सिटिझन टू डिजिटल इंडिया (C) इंटरनॅशनल कम्युनिकेशन टू डेवेलपिंग इंडिया (D) इंडिव्हिज्युअल क्रेडिबिलिटी डिजिटल इंडेक्स
20. Who proposed the Awareness Trial Reinforcement model ? (A) Andrew Ehrenberg (B) David Ogilvy (C) Piyush Pandey (D) Alyque Padamsee	20. अवेअर्नेस ट्रायल रीइन्फोर्समेन्ट प्रतिमान कोणी मांडले ? (A) अँड्रू एहरेन्बर्ग (B) डेव्हिड ओगिल्वी (C) पियूष पांडे (D) अलीक पदमसी
21. What is the name of 'The father of modern advertising' who hailed from Britain ? (A) Thomas James Barratt (B) Thomas John Britton (C) Thomas John British (D) Thomas James Smith	21. मूळ ब्रिटनचे असलेल्या आधुनिक जाहिरातीचे जनकाचे नाव काय ? (A) थॉमस जेम्स बॅरॉट (B) थॉमस जॉन ब्रिटोन (C) थॉमस जॉन ब्रिटिश (D) थॉमस जेम्स स्मिथ
22. How would you measure audience engagement as a PR person ? (A) Through social media likes and shares (B) Through campaign reports (C) Number of mails sent to your audience (D) Through key messages of your brand	22. जनसंपर्क व्यावसायिक म्हणून तुम्ही ऑनलाईन (एनोजमेंटचे) व्यग्रतेचे मापन कसे कराल ? (A) समाज माध्यमांवर मिळणाऱ्या लाईकस (पसंती) आणि शेअर्स (प्रसार) यावरून (B) अभियानाच्या अहवालांवरून (C) ग्राहकांना पाठविलेल्या इमेलच्या संख्येवरून (D) नाममुद्रेच्या महत्त्वपूर्ण संदेशांवरून

23. Which office of government of Maharashtra looks after its public relations activities ?
- (A) Department of Public Relations
(B) Directorate of Public Relations
(C) Directorate General of Information and Broadcasting
(D) Divisional Office for Information and Public Relations
24. According to ethics, the 'truth' of something can be determined by the extent to which it agrees with our individual values and world views is called as :
- (A) Consensus theory
(B) Correspondence theory
(C) Coherence theory
(D) Instinctive theory
25. Which of these can be taken as a public relations exercise by Mahatma Gandhi ?
- (A) Jallianwallah Bagh Incident
(B) Dandi March
(C) Purna Swaraj
(D) Train incident in South Africa
26. The current thinking of Corporate Social Responsibility where organisations realise that they have societal responsibilities apart from economic profits is based on :
- (A) Ethical Model
(B) Statist Model
(C) Liberal Model
(D) Stakeholder Model
23. महाराष्ट्र शासनाच्या जनसंपर्क कार्याची जबाबदारी कोणत्या कार्यालयावर असते ?
- (A) जनसंपर्क विभाग
(B) जनसंपर्क संचालनालय
(C) माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय
(D) माहिती व जनसंपर्क विभागीय कार्यालय
24. नीतिशास्त्रानुसार, विशिष्ट घटकाबाबतचे वास्तव त्या घटकाकडे पाहणाऱ्या व्यक्तीच्या वैयक्तिक मूल्यांवर तसेच जगाकडे पाहण्याच्या दृष्टिकोनावर अवलंबून असते. या संकल्पेनाला पुढीलपैकी कोणत्या संज्ञेने संबोधले जाते ?
- (A) (कॅसेस थॅअरी) सर्वानुमती सिद्धांत
(B) (करसपॉडन्स थॅअरी) सारखेपणाचा सिद्धांत
(C) (कोहेरन्स थॅअरी) सुसंगतपणाचा सिद्धांत
(D) (इन्स्क्टिव्ह थॅअरी) सहजप्रवृत्ती सिद्धांत
25. पुढीलपैकी कोणता महात्मा गांधींचा जनसंपर्क उपक्रम होता असे म्हणता येईल ?
- (A) जालियानवाला बाग हत्याकांड
(B) दांडी यात्रा
(C) पूर्ण स्वराज्य
(D) दक्षिण आफ्रिकेतील रेल्वेगाडीतील प्रसंग
26. स्वतःच्या आर्थिक फायद्याबरोबरच उद्योगाने व्यापक सामाजिक उत्तरदायित्वही पार पाडले पाहिजे. या सध्या उद्योगविश्वात दिसणाऱ्या जाणिवेचे मूळ कोणत्या प्रतिमानात दडले आहे ?
- (A) (इथिकल मॉडेल) नैतिक प्रतिमान
(B) (स्टेटिस्ट मॉडेल) राज्याधिष्ठित प्रतिमान
(C) (लिबरल मॉडेल) उदारमतवादी प्रतिमान
(D) (स्टेकहोल्डर मॉडेल) भागधारक प्रतिमान

27. Which of the following advertising agencies created the famous character Amul Girl ?
- (A) Denstu Communication
(B) Dacunha Communication
(C) JWT India
(D) Lowe Lintas
28. As of February 2019, what is the maximum retail price of a pay channel for a consumer according to the new regulations and tariff order of the TRAI ?
- (A) ₹ 25
(B) ₹ 19
(C) ₹ 10
(D) ₹ 29
29. Which of the following is the closest definition of Brand Image ?
- (A) It is the perception of customers about a brand
(B) It is defined by the company logo
(C) It is the image that the company wants others to believe
(D) It is related to the geographical location
27. खालीलपैकी कोणत्या जाहिरात संस्थेने प्रसिद्ध 'अमूल गर्ल' या पात्राची निर्मिती केली ?
- (A) डेन्सटू कम्यूनिकेशन
(B) डॉक्यून्हा कम्यूनिकेशन
(C) जेडब्ल्यूटी इंडिया
(D) लो लिंटॉस
28. फेब्रुवारी 2019 मध्ये टेलीकॉम रेग्युलेटरी अथॉरिटी ऑफ इंडियाने जाहीर केलेल्या नवीन मार्गदर्शक तत्वांनुसार पे चॅनेलचे कमाल विक्रीमूल्य किती ?
- (A) ₹ 25
(B) ₹ 19
(C) ₹ 10
(D) ₹ 29
29. ब्रँड इमेजची व्याख्या खालीलपैकी कुठली सर्वाधिक योग्य आहे ?
- (A) ब्रँडबाबत ग्राहकांचा दृष्टिकोन
(B) कंपनीच्या बोधचिन्हाने परिभाषित होते
(C) अशी प्रतिमा जी कंपनी लोकांत रुजवू पाहत आहे
(D) भौगोलिक स्थानाचा निर्देश करणारा

30. A Public Relations manager should not treat PR as :
- (A) A personal publicity platform
 (B) A tool for effective skills in tactics
 (C) An advocate of public policy
 (D) A system to collect and convey feedback
31. Which of the following best describes internal communications ?
- (A) Internal communications deal with investors, client, customers
 (B) Internal communications always flow from the top of the organisation down
 (C) Internal communications are always carried out by e-mail and whatsapp
 (D) Internal communications keep Company employees informal about the company
32. Which of the following is the most important function of the Creative Brief ?
- (A) To keep costs to a minimum
 (B) To impress the management
 (C) To inspire the creative team to come up with most effective communications
 (D) To foster better public relations
30. जनसंपर्क व्यवस्थापकाने जनसंपर्काकडे कोणत्या दृष्टीने पाहू नये ?
- (A) व्यक्तिगत प्रसिद्धीचे व्यासपीठ
 (B) युक्तिप्रयोजनाच्या परिणामकारक कौशल्याचे साधन
 (C) सार्वजनिक धोरणाची वकिली
 (D) प्रतिसाद जाणून घेऊन योग्य ठिकाणी पोचवणे
31. खालीलपैकी कुठले अंतर्गत संज्ञापनाचे संयुक्तिक वर्णन आहे ?
- (A) अंतर्गत संज्ञापन गुंतवणूकदार, गिन्हाईक, पक्षकार यांसाठी असते
 (B) अंतर्गत संज्ञापनाचा प्रवाह संस्थेच्या वरच्या स्तरावरून खाली होतो
 (C) अंतर्गत संज्ञापन नेहमी ई-मेल आणि व्हॉट्स अॅपवर होते
 (D) अंतर्गत संज्ञापनामुळे संस्थेच्या कर्मचाऱ्यांना कंपनीबाबतच्या माहितीचा सतत पुरवठा होत असतो
32. सृजनात्मक टिप्पणीचे मुख्य कार्य कोणते ?
- (A) खर्च कमीत कमी ठेवणे
 (B) व्यवस्थापनावर प्रभाव टाकणे
 (C) क्रियेटिव्ह टीमला सर्वाधिक परिणामकारक संप्रेषण तयार करण्यास उत्तेजना देणे
 (D) जनसंपर्क चांगले करण्यासाठी

33. A television advertisement showing the safety features of the Mercedes Benz CLA 45 AMG would be best classified as which of the following ?
- (A) Pioneer advertising
(B) Product advertising
(C) Defensive advertising
(D) Classified advertising
34. Which of the following is considered the first step of strategic brand management process ?
- (A) Building brand mission
(B) Building brand vision
(C) Building brand image
(D) Building brand positioning
35. In the context of Indian media what does BCCC refer to ?
- (A) Self regulatory body for general entertainment channels
(B) Self regulatory body for news channels
(C) Quasi regulatory commission on broadcasting code
(D) Quasi judicial council on broadcasting code of conduct
36. Projecting your company logo on a screen behind the speaker on a stage or in front of the podium is important in :
- (A) Press Tour
(B) Press kit
(C) Press conference
(D) Press release
33. मर्सीडीज बेन्झ सी एल ए 45 एएमजी मधील सुरक्षावैशिष्ट्यांचे वर्णन करणारी दूरचित्रवाणी जाहिरात पुढीलपैकी कोणत्या प्रकारात मोडते ?
- (A) (पायोनिअर अॅडव्हरटायझिंग) अग्रेसर जाहिरात
(B) (प्रॉडक्ट अॅडव्हरटायझिंग) उत्पादन जाहिरात
(C) (डिफेन्सिव्ह अॅडव्हरटायझिंग) सुरक्षात्मक जाहिरात
(D) (क्लासिफाईड अॅडव्हरटायझिंग) वर्गीकृत जाहिरात
34. रणनीतिक नाममुद्रा व्यवस्थापन प्रक्रियेतील खालीलपैकी कोणती प्रथम पायरी आहे ?
- (A) नाममुद्रा विकसन मोहीम
(B) नाममुद्रा विकसन दृष्टिकोन
(C) नाममुद्रा विकसन प्रतिमा
(D) नाममुद्रा विकसन स्थिती
35. भारतीय माध्यमांच्या संदर्भात 'बी सी सी सी' हे लघू रूप काय निर्देशित करते ?
- (A) सर्वसाधारण मनोरंजनपर वाहिन्यांची स्वनियामक संस्था
(B) वृत्तवाहिन्यांची स्वनियामक संस्था
(C) प्रसारण संकेतांसाठी बनविलेला निम-नियामक आयोग
(D) प्रसारण क्षेत्रातील आचारसंहितेसाठीची निम-न्यायिक परिषद
36. कोणत्या प्रकारच्या कार्यक्रमात मंचावर वक्त्याच्या मागे किंवा पोजियमवर कंपनीचा लोगो दर्शवणे महत्त्वाचे असते ?
- (A) पत्रकार दौरा
(B) पत्रकार माहिती/वस्तू संच (किट)
(C) पत्रकार परिषद
(D) प्रसिद्धी पत्रक

37. Which group below includes immediate and relevant publics that the PRO of an engineering college should address ?
- (A) Students, parents, shareholders, government officers
 (B) Parents, coaching classes, politicians
 (C) Students, parents, government officers, industrial houses
 (D) Students, parents, celebrities, NGOs
38. The slogan 'Jago Grahak Jago' campaign was used in the promotion of which product/service ?
- (A) Tata Tea
 (B) Consumer protection
 (C) Consumer satisfaction
 (D) Tourism
39. Pantaloon—the apparel marketer is planning to launch a new product category of handbags with the existing brand name. Which brand development strategy is being implemented ?
- (A) Brand extension
 (B) Multibrand
 (C) Line extension
 (D) Co-branding
40. Video transmission over the internet that looks like delayed live casting is called :
- (A) Virtual video
 (B) Video shift
 (C) Podcasting in shifts
 (D) Real-time-video
37. अभियांत्रिकी महाविद्यालयाच्या जनसंपर्क अधिकाऱ्याने ज्यांचा विचार करावा असे लक्ष्य गट (पब्लिक्स) खालीलपैकी कोणत्या गटात आहेत ?
- (A) विद्यार्थी, पालक, समभागधारक, सरकारी अधिकारी
 (B) पालक, शिकवणी वर्ग, राजकारणी
 (C) विद्यार्थी, पालक, सरकारी अधिकारी, उद्योग व्यवसाय
 (D) विद्यार्थी, पालक, ख्यातनाम व्यक्ती, स्वयंसेवी संस्था
38. 'जागो ग्राहक जागो' ही मोहीम कशाचा प्रचार करते ?
- (A) टाटा चहा
 (B) ग्राहक संरक्षण
 (C) ग्राहक समाधान
 (D) पर्यटन
39. 'पॅन्टलून'—हे परिधान व्यवसाय करणारी कंपनी ही हँडबॅग प्रकारातील उत्पादन बाजारात आणण्याचे नियोजन त्यांच्या सध्या अस्तित्वात असलेल्या नाममुद्रेसोबत करीत आहे. येथे कोणते नाममुद्रा विकास धोरण अवलंबित जात आहे ?
- (A) नाममुद्रा विस्तारण
 (B) बहू नाममुद्रा
 (C) ओळ विस्तारण
 (D) सह-नाममुद्रा
40. विलंबित 'लाईव्ह कास्टिंग' सारख्या दिसणाऱ्या इंटरनेटवरून होणाऱ्या दृकश्राव्य प्रक्षेपणास काय म्हणतात ?
- (A) वर्च्युअल व्हिडीओ
 (B) व्हिडीओ शिफ्ट
 (C) पॉडकास्टिंग इन शिफ्टस्
 (D) रीअल टाईम व्हिडीओ

41. Which of the following regulator controls multiple media in India ? (A) BARC (B) CBFC (C) TRAI (D) TAM 42. Which body of private television broadcasters lays down ethics in news broadcasting ? (A) Indian Television Association (B) Indian Broadcasting Foundation (C) Indian Film and TV Producers Council (D) News Broadcasters Association 43. Which of these Acts was NOT repealed ? (A) Press and Registration of Books Act (B) Vernacular Press Act (C) The Indian Press (Emergency) Powers Act (D) Indian Press Act 44. Which of the following is true ? (A) The Official Secrets Act can override the Right to Information Act (B) The RTI Act can override the Official Secrets Act (C) There is no relation between RTI and the Official Secrets Act (D) Journalists are exempted from the provisions of the Official Secrets Act	41. पुढीलपैकी कोणती संस्था एकापेक्षा जास्त माध्यमांचे नियमन करते ? (A) बीएआरसी (B) सीबीएफसी (C) टीआरएआय् (D) टीएएम् 42. बातम्यांच्या प्रक्षेपणासंबंधी नैतिकता कुठल्या खाजगी टेलिव्हिजन कंपन्यांच्या व्यवस्था ठरवितात ? (A) इंडियन टेलिव्हिजन असोसिएशन (B) इंडियन ब्रॉडकास्टिंग फाउन्डेशन (C) इंडियन फिल्म अँड टीव्ही प्रोड्यूसर्स परिषद (D) न्यूज ब्रॉडकास्टर्स असोसिएशन 43. पुढीलपैकी कोणता कायदा रद्द करण्यात आलेला नाही ? (A) प्रेस अँड रजिस्ट्रेशन ऑफ बुक्स अँक्ट (B) व्हर्नाकुलर प्रेस अँक्ट (C) द इंडियन प्रेस (इमरजन्सी) पॉवर अँक्ट (D) इंडियन प्रेस अँक्ट 44. दिलेल्या पर्यायांपैकी कुठले अयोग्य आहे ? (A) ऑफिशियल सीक्रेट्स कायदा माहिती अधिकाराच्या कायद्यापेक्षा वरचढ आहे (B) माहिती अधिकाराचा कायदा ऑफिशियल सीक्रेट्स कायद्याचा वरचढ आहे (C) माहिती अधिकार आणि ऑफिशियल सीक्रेट्स कायद्यांचा संबंध नाही (D) पत्रकारांना ऑफिशियल सीक्रेट्स कायद्याच्या प्रभावाच्या बाहेर ठेवले आहे

45. Which Wage Board for Journalists was accepted by the Government in November, 2011 ?
- (A) Manisana Wage Board
(B) Bachawat Wage Board
(C) Majithia Wage Board
(D) Palekar Wage Board
46. What is the distance between the nearest and farthest objects in focus while shooting, called ?
- (A) Deep focus
(B) Equaliser
(C) Depth of field
(D) Digital zoom
47. When was television started in India ?
- (A) September, 1982
(B) March, 1975
(C) October, 1959
(D) September, 1959
48. Which of the following English news channels had the highest viewership according to BARC in February 2019 ?
- (A) DD India
(B) Republic TV
(C) Times Now
(D) India Today Television
45. नोव्हेंबर 2011 साली सरकारने पत्रकारांसाठीच्या कुठल्या वेतन आयोगाच्या सिफारशी मान्य केल्या ?
- (A) माणिसाना वेतन आयोग
(B) बछावत वेतन आयोग
(C) मजीठिया वेतन आयोग
(D) पालेकर वेतन आयोग
46. छयाचित्रण करताना फोकसमध्ये असणाऱ्या सर्वात जवळच्या आणि सर्वात दूरच्या वस्तू/घटकामधील अंतरास काय म्हणतात ?
- (A) डीप फोकस
(B) इक्वलाईझर
(C) डेपथ ऑफ फिल्ड
(D) डिजीटल झूम
47. भारतात दूरचित्रवाणीची सुरुवात कधी झाली ?
- (A) सप्टेंबर, 1982
(B) मार्च, 1975
(C) ऑक्टोबर, 1959
(D) सप्टेंबर, 1959
48. फेब्रुवारी 2019 मध्ये बीएआरसीने जाहीर केलेल्या आकडेवारीनुसार पुढीलपैकी कोणत्या इंग्रजी वृत्तवाहिनीला सर्वाधिक प्रेक्षक होते ?
- (A) डीडी इंडिया
(B) रिपब्लिक टिव्ही
(C) टाईम्स नाऊ
(D) इंडिया टुडे टेलिव्हिजन

49. Which out of the following channels is *not* owned by Bennett Coleman and Co. Ltd. (Times Group) ?
- (A) Romyed Now
(B) Zoom
(C) CNBC TV 18
(D) ET Now
50. What is the special effect where 'displaying the action as a series of still images flashed' onto the screen at a variable rate called ?
- (A) Mosaic
(B) Strobe
(C) Mirror
(D) Freeze frame
51. Following which case was section 66A of the Information Technology Act 2000 declared unconstitutional ?
- (A) Shreya Singhal V. Union of India
(B) Nalsa V. Union of India
(C) Navtej Singh Johar V. Union of India
(D) Courmon Cause V. Union of India
52. What is the Miller Test ?
- (A) The United States Supreme Court's test for determining whether speech or expression is obscene
(B) The test for determining if a report is defamatory
(C) The UK Supreme Court's test for determining if a report is fake
(D) A test for determining copyright violations
49. पुढीलपैकी कोणती दूरचित्रवाणी वाहिनी बेनेट कोलमन अँड कंपनी लिमिटेड (टाईम्स ग्रुप) यांच्या मालकीची नाही ?
- (A) रॉमेडी नाऊ
(B) झूम
(C) सीएनबीसी टिव्ही 18
(D) इटी नाऊ
50. वेगवेगळ्या गतीने स्थिरचित्रांची मालिका पडद्यावर दाखवून एखादी क्रिया दाखविण्याच्या विशेष इफेक्टला काय म्हणतात ?
- (A) मोजेक
(B) स्ट्रोब
(C) मिरर
(D) फ्रीज फ्रेम
51. कुठल्या खटल्यानंतर माहिती तंत्रज्ञान 2000 तील कलम 66अ घटकाबाह्य ठरविले गेले ?
- (A) श्रेया सिंगल विरुद्ध भारतीय राज्य
(B) नालसा विरुद्ध भारतीय राज्य
(C) नवतेज सिंग जोहर विरुद्ध भारतीय राज्य
(D) कोरमॉन कॉज विरुद्ध भारतीय राज्य
52. मिलर परीक्षा कशा संदर्भात आहे ?
- (A) एखाद्या वक्तव्यात किंवा अभिव्यक्तीत अश्लीलता आहे काय हे ठरविण्यासाठी अमेरिकन सर्वोच्च न्यायालयाने तयार केलेली परीक्षा
(B) एखादा रिपोर्ट मानहानी करणारा आहे किंवा नाही याची परीक्षा
(C) एखादा रिपोर्ट खोटा आहे अथवा नाही याची परीक्षा घेण्यासाठी अमेरिकन सर्वोच्च न्यायालयाची परीक्षा
(D) स्वामित्व हक्कांच्या उल्लंघनाची परीक्षा घेण्यासाठी

53. What percentage of the total cost of print production is newsprint cost ?
 (A) 20-30 percent
 (B) 40-50 percent
 (C) 50-60 percent
 (D) 70-80 percent
54. What does LMO stand for with reference to Television distribution ?
 (A) Last Minute Offer
 (B) Last Mile Operator
 (C) Latest Monitor Operator
 (D) Low Memory Online
55. Which of the following regulatory body is responsible for multiple media channels/sectors in India in terms of production-distribution consumption ?
 (A) BCCI
 (B) TRAI
 (C) GOI
 (D) TAM
56. When the image gradually turns to or from black often signifying a break in time ? What is such a transition called ?
 (A) Dissolve
 (B) Jump cut
 (C) Fade
 (D) Parallel cut
53. वर्तमानपत्रांच्या एकूण छपाई प्रक्रियेतील न्यूजप्रिंटची किंमत किती असते ?
 (A) 20-30 टक्के
 (B) 40-50 टक्के
 (C) 50-60 टक्के
 (D) 70-80 टक्के
54. दूरचित्रवाणीच्या वितरणाच्या संदर्भात एलएमओ संज्ञेचा विस्तार करा :
 (A) लास्ट मिनीट ऑफर
 (B) लास्ट माईल ऑपरेटर
 (C) लेटेस्ट मॉनीटर ऑपरेटर
 (D) लो मेमरी ऑनलाईन
55. निर्मिती, वितरण आणि उपभोग यांच्या संदर्भात एकापेक्षा अधिक माध्यम वाहिन्या/सेक्टर्सवर नियंत्रण करण्यासाठीची नियंत्रक संस्था कुठली ?
 (A) बीसीसीआय
 (B) टीआरएआय
 (C) जीओआय
 (D) टीएएम
56. एखादी प्रतिमा हळूहळू काळी होते किंवा काळ्या पडद्यावरून एखादी प्रतिमा हळूहळू समोर येते ज्यायोगे काही काळ गेला असल्याचे संकेत दिले जातात अशा संक्रमणाला काय म्हणतात ?
 (A) डिझॉल्व
 (B) जॅम्प कट
 (C) फेड
 (D) पॅरलल कट

57. Which of the following is dealt with in the Article 19(2) of the Constitution of India ?
- (A) Right to freedom of speech and expression
- (B) Reasonable Restrictions on Right to freedom of speech and expression
- (C) Freedom of the Press
- (D) Net Neutrality

Directions (Q. Nos. 58 to 60) :

A randomized experiment was done for a year by randomly assigning each participant either to walk for half an hour three times a week or to sit quietly reading a book for half an hour three times a week. The participants' blood pressure was measured over the year. At the end of the year the change was compared for the two groups.

58. This is a randomized experiment rather than an observational study because :
- (A) Blood pressure was measured at the beginning and end of the study
- (B) The two groups were compared at the end of the study
- (C) The participants were randomly assigned to either walk or read, rather than choosing their own activity
- (D) A random sample of participants was used

57. भारतीय राज्यघटनेतील 19(2) कलम दिलेल्या पर्यायांपैकी कशा संबंधी आहे ?
- (A) अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याचा अधिकार
- (B) अभिव्यक्ती स्वातंत्र्यावरील मर्यादित निर्बंध
- (C) प्रेसचे स्वातंत्र्य
- (D) नेट (न्यूट्रॅलिटी) तटस्थपणा

निर्देश (प्र. क्र. 58 ते 60) :

एका यादृच्छिक प्रायोगिक संशोधनात सहभागींची दोन गटात यादृच्छिकरीत्या विभागणी करण्यात आली होती. एका गटातील सहभागींना आठवड्यातून तीन वेळा अर्धा तास चालायला सांगण्यात आले, तर दुसऱ्या गटातील सहभागींना आठवड्यातून तीन वेळा शांतपणे पुस्तक वाचायला सांगण्यात आले. सहभागींचा रक्तदाब वर्षभर तपासण्यात आला, कसा राहिला, त्यात कसा कसा बदल झाला हे वर्ष पूर्ण झाल्यावर अभ्यासण्यात आले व त्याची तुलना करण्यात आली.

58. हे यादृच्छिक प्रायोगिक संशोधन आहे, व निरीक्षणात्मक संशोधन नव्हे कारण :
- (A) अभ्यासाच्या सुरुवातीला आणि शेवटी रक्तदाब मोजण्यात आला
- (B) अभ्यासाच्या शेवटी या दोन गटांची तुलना करण्यात आली
- (C) सहभागींना क्रिया निवडण्याचे स्वातंत्र्य न देता त्यांची विभागणी चालणे व वाचणे या दोन गटांत यादृच्छिक पद्धतीने करण्यात आली
- (D) सहभागींचा नमुना यादृच्छिक पद्धतीने निवडण्यात आला होता

59. The two treatments in this study were :

- (A) Walking for half an hour three times a week and reading a book for half an hour three times a week
- (B) Having blood pressure measured at the beginning of the study and having blood pressure measured at the end of the study
- (C) Walking or reading a book for half an hour three times a week and doing nothing
- (D) Walking or reading a book for half an hour three times a week and having blood pressure measured

60. If a statistically significant difference in blood pressure change at the end of a year for the two activities was found, then :

- (A) It cannot be concluded that the difference in activity caused a difference in the change in blood pressure because in the course of a year there are lots of possible confounding variables
- (B) Whether or not the difference was caused by the difference in activity depends on the researcher
- (C) It cannot be concluded that the difference in activity caused a difference in the change in blood pressure because of the way the study was done
- (D) It cannot be concluded that the difference in activity caused a difference in the change in blood pressure because it might be the opposite that people with high blood pressure were more likely to read a book than to walk

59. या अभ्यासात दोन प्रायोगिक क्रिया कोणत्या होत्या ?

- (A) आठवड्यातून तीन वेळा अर्धा तास चालणे व आठवड्यातून तीन वेळा अर्धा तास पुस्तक वाचणे
- (B) अभ्यासाच्या सुरुवातीला रक्तदाब मोजणे व अभ्यासाच्या शेवटी रक्तदाब मोजणे
- (C) आठवड्यातून तीन वेळा चालणे किंवा पुस्तक वाचणे व काहीही न करणे
- (D) आठवड्यातून तीन वेळा चालणे, पुस्तक वाचणे व रक्तदाब मोजणे

60. या दोन क्रिया केल्यानंतर वर्षाच्या शेवटी रक्तदाबामध्ये संख्याशास्त्रीयदृष्ट्या लक्षणीय फरक आढळ्या तर .....

- (A) क्रियेमुळे रक्तदाबात बदल झाला असा निष्कर्ष काढता येणार नाही कारण वर्षभराच्या काळात इतर संभाव्य संदिग्ध चलांमुळेदेखील रक्तदाबात बदल संभवतो
- (B) क्रियेतील फरकामुळे बदल झाला की नाही ते संशोधकावर अवलंबून आहे
- (C) ज्या प्रकारे अभ्यास करण्यात आला त्यानुसार क्रियेमुळे रक्तदाबात बदल झाला असा निष्कर्ष काढता येणार नाही
- (D) क्रियेतील बदलामुळे रक्तदाबातील बदलात फरक पडला असा निष्कर्ष काढता येणार नाही कारण उच्च रक्तदाब असलेले लोक चालण्याऐवजी पुस्तक वाचण्याला प्राधान्य देण्याची शक्यता असते

61. What type of sampling procedure is it if 'researcher makes decision based on sample characteristics' ? (A) Incidental (B) Purposive (C) Random (D) Quota 62. Why is it important that personal data about research participants are kept within secure, confidential records ? (A) So that the participants cannot find out what has been written about them (B) In case individuals, places or organisations can be harmed through identification or disclosure of personal information (C) So that government officials, teachers and other people in authority can have easy access to that data (D) To enable the research to track down individuals and find out more about their lives 63. According to R. A. Fisher, which of the following is not a principle of experimental design ? (A) Principle of Replication (B) Principle of Randomization (C) Principle of Local Control (D) Principle of Observation	61. ज्यावेळी संशोधक नमुन्याच्या गुणवैशिष्ट्यांचा विचार करून नमुन्याची निवड करतो त्या नमुना निवड पद्धतीला काय म्हणतात ? (A) प्रासंगिक (B) सहेतुक (C) यादृच्छिक (D) कोटा 62. संशोधनात सहभागी होणाऱ्यांची वैयक्तिक माहिती सुरक्षित व गोपनीय ठेवणे का महत्त्वाचे आहे ? (A) त्यामुळे भागीदारांना त्यांच्याबाबत काय लिहिले जात आहे हे कळत नाही (B) व्यक्तिगत माहिती उघड झाल्याने एखाद्या व्यक्ती, स्थान किंवा संस्थेला धोका निर्माण होऊ शकतो (C) त्यामुळे सरकारी अधिकारी, शिक्षक इत्यादींना ती माहिती सहज उपलब्ध होऊ शकते (D) संशोधकाला भागीदारांचा मागोवा घेऊन त्यांच्याबाबत अधिक माहिती मिळविता येऊ शकते 63. आर. ए. फिशर यांच्या मतानुसार पुढीलपैकी कोणते प्रायोगिक (संशोधन) रचनेचे तत्त्व नाही ? (A) पुनरावृत्तीचे तत्त्व (B) यादृच्छिकीकरणाचे तत्त्व (C) स्थानिक नियंत्रणाचे तत्त्व (D) निरीक्षणाचे तत्त्व

64. Which of the following softwares is not used for page designing ?
- (A) SPSS
(B) Quark Express
(C) InDesign
(D) PageMaker
65. 'Cohort analysis' in research refers to :
- (A) A study of a specific population as it changes overtime
(B) A study of a specific social group
(C) A study of different groups in media organisation
(D) A study of people with common hobbies
66. In doing research, why do you need to review existing literature ?
- (A) You enjoy reading the academic research on your topic
(B) Because without it, you could never reach the required word-count
(C) To find out what is already known about your area of interest
(D) To make sure you have a long list of references
64. पृष्ठ मांडणीसाठी (पेज डिझायनिंग) पुढीलपैकी कोणती संगणक प्रणाली वापरली जात नाही ?
- (A) एसपीएसएस
(B) क्वार्क एक्सप्रेस
(C) इनडिझाइन
(D) पेजमेकर
65. संशोधनात, 'कोहोर्ट विश्लेषण' म्हणजे :
- (A) विशिष्ट लोकसमूहावर काळानुरूप होणाऱ्या बदलाचा परिणामाचा अभ्यास
(B) विशिष्ट सामाजिक गटाचा अभ्यास
(C) माध्यम संस्थेमधील विविध गटांचा अभ्यास
(D) समान छंद असणाऱ्या लोकसमूहाचा अभ्यास
66. संशोधनप्रक्रियेमध्ये संदर्भ साहित्याचा आढावा का घेतला जातो ?
- (A) निवडलेल्या विषयासंदर्भात झालेले शैक्षणिक संशोधन वाचणे आनंददायी असते
(B) कारण संदर्भ साहित्याच्या आढाव्याशिवाय आवश्यक शब्दमर्यादा पूर्ण केली जाऊ शकत नाही
(C) निवडलेल्या विषयासंदर्भात ज्ञात माहिती समजून घेण्याकरिता
(D) प्रदीर्घ संदर्भसूची तयार करण्याकरिता

67. What is an essay that breaks a work of non-fiction into parts and then explains how the parts work together to create a certain effect—whether to persuade, entertain or inform—called ?
- (A) Discourse analysis
 (B) Ethnographic content analysis
 (C) Narrative analysis
 (D) Rhetorical analysis
68. Priyanka embeds a video clip of a jet in flight into her oral presentation slides to demonstrate turbulent flow. The clip came from an engineering website and was posted on the Learning Management System (LMS) by her lecturer. Does Priyanka need to cite the original source of clip ?
- (A) Yes, she should treat the clip as she would for any other published material
 (B) No, because it was provided by her lecturer
 (C) She should ask her lecturer for permission to use it
 (D) No, it is on Learning Management System
67. असे लेखन, ज्यामध्ये वास्तवातील आशयाचे वेगवेगळ्या भागामध्ये विभागणी करून हे सर्व भाग एकत्रितरीत्या मतनिर्मिती, मनोरंजन किंवा माहिती देण्याच्या परिणाम घडवून आणतात, अशा प्रकारच्या लेखनाला काय म्हणतात ?
- (A) डिसकोर्स अॅनालिसिस
 (B) इथ्नोग्राफिक कंटेंट अॅनालिसिस
 (C) नॅरेटिव्ह अॅनालिसिस
 (D) रेटॉरीकल अॅनालिसिस
68. 'टुरब्युलंट फ्लो' ही संकल्पना आपल्या मौखिक सादरणीकरणाद्वारे समजावून सांगताना प्रियंकाने तिच्या सादरणीकरणात विमानाच्या उड्डणाची ध्वनिचित्रफीत समाविष्ट केली होती. मूलतः एका अभियांत्रिकी संकेतस्थळावर उपलब्ध असणारी ही ध्वनिचित्रफीत तिच्या शिक्षकांनी लर्निंग मॅनेजमेंट सिस्टिम (शिक्षण व्यवस्थापन प्रणाली) वर उपलब्ध करून दिली होती. प्रियंकाने आपल्या सादरीकरणात या ध्वनिचित्रफीतीचा स्रोताचा संदर्भ देणे आवश्यक आहे का ?
- (A) इतर संदर्भाप्रमाणेच या स्रोताचा संदर्भ देणे आवश्यक आहे
 (B) नाही, कारण हा स्रोत शिक्षकांनी उपलब्ध करून दिला आहे
 (C) प्रियंकाला ज्या शिक्षकांनी ध्वनिचित्रफीत उपलब्ध करून दिली त्यांची परवानगी घेणे आवश्यक आहे
 (D) नाही, कारण ही ध्वनिचित्रफीत शिक्षण व्यवस्थापन प्रणालीवर उपलब्ध आहे

69. A chi-square test of the relationship between personal perception of emotional health and marital status led to rejection of the null hypothesis, indicating that there is a relationship between the two variables. One conclusion that can be drawn through this is :
- (A) Marriage leads to better emotional health
- (B) Better emotional health leads to marriage
- (C) The more emotionally healthy someone is, the more likely they are to be married
- (D) They are likely to be confounding variables related to both emotional health and marital status
70. Which of the following is not a type of non-probability sampling ?
- (A) Snowball sampling
- (B) Purposive sampling
- (C) Quota sampling
- (D) Stratified sampling
71. In research, what gives direction to research process and which is being attempted to be tested by the researcher ?
- (A) Objectives
- (B) Hypothesis
- (C) Introduction
- (D) Findings
69. एका काय-वर्ग चाचणीत मानसिक आरोग्य व वैवाहिक स्थिती यांच्यातील संबंधाविषयीची मूळ परिकल्पना (नल हायपोथिसिस) फेटाळली गेल्याने त्या दोन चलांमध्ये संबंध आहे असे सूचित होते. त्या आधारे पुढीलपैकी कोणता निष्कर्ष निघू शकतो ?
- (A) विवाहामुळे मानसिक आरोग्य सुधारते
- (B) अधिक चांगल्या मानसिक आरोग्यामुळे विवाह संभवतो
- (C) ज्यांचे मानसिक आरोग्य अधिक चांगले आहे त्यांचा विवाह होण्याची शक्यता अधिक जास्त असते
- (D) मानसिक आरोग्य व वैवाहिक स्थिती या दोन्हीशी संबंधित आणखी काही संदिग्ध चले असण्याची शक्यता आहे
70. पुढीलपैकी कोणता अ-संभाव्यता नमुना निवड पद्धतीचा उपप्रकार नाही ?
- (A) हिमकंदूक (स्नोबॉल) नमुना निवड पद्धती
- (B) सहेतुक नमुना निवड पद्धती
- (C) हिस्सेरशी (कोटा) नमुना निवड पद्धती
- (D) स्तरित नमुना निवड पद्धती
71. संशोधनामध्ये संशोधन प्रक्रियेला दिशा देणे आणि ज्याची परीक्षा घेतली जाते तो घटक कुठला ?
- (A) हेतू
- (B) अभ्युपगम
- (C) प्रस्तावना
- (D) निष्कर्ष

72. What type of reference source will be indicated as follows in the reference list ?

Grimalt, J.O., Catalan, J., Fernandez, P., Piña, B., & Munthe, J. (2010). Distribution of persistent organic pollutants and mercury in freshwater ecosystems under changing climate conditions. In M. Kernan, R. W. Battarbee & B. Moss (Eds.) Climate change impacts on freshwater ecosystems (PP. 180–202). Hoboken, NJ : Wiley - Blackwell.

- (A) Journal Article
 (B) Book chapter
 (C) Web site
 (D) Book
73. In computer technology, after booting process which file executes automatically ?
- (A) command.com
 (B) io.sys
 (C) autoexe.bat
 (D) config.sys
74. Which of the following is an indicator or measure of traffic on a web site or webpage ?
- (A) Lists
 (B) TRW
 (C) Hits
 (D) TRPI

72. कोणत्या प्रकारच्या संदर्भ स्रोताची नोंद संदर्भसूचीत पुढीलप्रमाणे करण्यात येईल ?

Grimalt, J.O., Catalan, J., Fernandez, P., Piña, B., & Munthe, J. (2010). Distribution of persistent organic pollutants and mercury in freshwater ecosystems under changing climate conditions. In M. Kernan, R. W. Battarbee & B. Moss (Eds.) Climate change impacts on freshwater ecosystems (PP. 180–202). Hoboken, NJ : Wiley - Blackwell.

- (A) नियतकालिकातील लेख
 (B) पुस्तकातील प्रकरण
 (C) संकेतस्थळ
 (D) पुस्तक
73. संगणक तंत्रज्ञानामध्ये बुटिंग प्रक्रियेनंतर कोणती फाईल आपोआप कार्यान्वित होते ?
- (A) कमांड.कॉम
 (B) आयओ.सीस
 (C) ऑटोएक्सइ.बॅट
 (D) कॉन्फीग.सीस
74. एखाद्या संकेतस्थळावरील (वेबपेज) वा संकेतपृष्ठावरील (वेबपेज) वापरकर्त्याची रहदारी वा वाहतूक मोजण्याचे निर्देशक वा मापनएकक खालीलपैकी कोणते ?
- (A) लिस्टस्
 (B) टीआरडब्ल्यू
 (C) हिट्स
 (D) टीआरपीआय

75. Who among the following have never won an Oscar award ?
- (A) Satyajit Ray
(B) Resul Pookutty
(C) Bhanu Athaiya
(D) Ravi Shankar
76. Which film ended the silent era of Indian Cinema ?
- (A) Raja Harishchandra
(B) Alam Ara
(C) Mother India
(D) Mughal-E-Azam
77. One of the most famous and influential theory of the state and society in relation to people as a mass is Hebermas's theory of the public sphere. Which of the following approaches did he follow that favoured the concepts of rationality and determinism ?
- (A) Marxist approach
(B) Deconstruction
(C) Ethnic Identity approach
(D) Feminist approach
75. पुढीलपैकी कोणत्या कलाकारास अद्याप ऑस्कर पुरस्कार प्राप्त झालेला नाही ?
- (A) सत्यजीत रे
(B) रसुल पुकुटी
(C) भानू अथेय्या
(D) रवी शंकर
76. कोणत्या चित्रपटाने भारतीय चित्रपटसृष्टीचे मूकचित्रपटांचे युग संपुष्टात आणले ?
- (A) राजा हरिश्चंद्र
(B) आलम आरा
(C) मदर इंडिया
(D) मुघल-ए-आझम
77. हाबरमास यांचा सार्वजनिक क्षेत्रासंबंधीचा सिद्धांत हा शासन व समाज यांचा जनसमूहाशी असलेला संबंध दर्शवणारा प्रसिद्ध व प्रभावशाली सिद्धांत आहे. बुद्धिप्रामाण्य व निश्चिततावाद यांना महत्त्व देणारा पुढीलपैकी कोणता दृष्टिकोन हाबरमास यांनी अनुसरला ?
- (A) मार्क्सवादी दृष्टिकोन
(B) विरचनावाद
(C) वांशिक अस्मिता दृष्टिकोन
(D) स्त्रीवादी दृष्टिकोन

78. Arrange the following devices in ascending order of their speed :

- (i) RAM
- (ii) Hard disk
- (iii) Cache
- (iv) Floppy

Codes :

- (A) (iv) (ii) (i) (iii)
- (B) (iv) (ii) (iii) (i)
- (C) (i) (ii) (iv) (iii)
- (D) (iii) (ii) (i) (iv)

79. The script of Hindi feature film 'Kamala' was written by :

- (A) Vijay Tendulkar
- (B) Vijaya Mehta
- (C) Ajit Dalavi
- (D) Ramdas Phutane

80. In the context of established Western canons of film theories which of the following is not considered to be the significant feature of mainstream or popular Hindi films ?

- (A) Emphasis on the centrality of story
- (B) Insertion of song and dance sequence
- (C) Melodramatic treatment to narrative
- (D) Exuberance and brightness of colours

78. खालील उपकरणांचा त्यांच्या गतीनुसार क्रम लावा :

- (i) रॅम
- (ii) हार्ड डिस्क
- (iii) कॅशे
- (iv) फ्लॉपी

संकेतांक :

- (A) (iv) (ii) (i) (iii)
- (B) (iv) (ii) (iii) (i)
- (C) (i) (ii) (iv) (iii)
- (D) (iii) (ii) (i) (iv)

79. कमला या हिंदी चित्रपटाची संहिता कोणी लिहिली ?

- (A) विजय तेंदुलकर
- (B) विजया मेहता
- (C) अजित दळवी
- (D) रामदास फुटाणे

80. चित्रपटविषयक उपपत्तीसंबंधी प्रस्थापित पाश्चात्य दृष्टिकोनातून पाहिल्यास मुख्य प्रवाहातील/लोकप्रिय हिंदी चित्रपटांचे खालीलपैकी कोणते महत्त्वपूर्ण वैशिष्ट्य मानता येत नाही ?

- (A) कथेच्या मध्यवर्ती स्थानावर दिलेला भर
- (B) नाच आणि गाण्याचा समावेश
- (C) कथानकाची भावनोत्कट पद्धतीने केलेली मांडणी
- (D) चमकदार रंगांचा वापर आणि रंगाची वैपुल्य

81. Which Rasa did Abhinav Gupt add to the ones in the Natya Shastra ?

- (A) Beebhatsa
- (B) Shanta
- (C) Klishta
- (D) Raudra

82. Stuart Hall described audience reactions in terms of 'reading' a text. Which three main types did he distinguish ?

- (A) Dominant, negotiated and oppositional reading
- (B) Hegemonic, quasi counter and liberal reading
- (C) Critical, negotiated and counter-hegemonic reading
- (D) Selective, negotiated and cultural reading

83. Which of these is an example of a sit-com (Situational Comedy) ?

- (A) Sath Nibhana Saathiya
- (B) Kaun Banega Crorepati
- (C) Tarak Mehta Ka Oolta Chashma
- (D) The Kapil Sharma Show

81. नाट्यशास्त्रातील रसांत अभिनव गुप्तने कुठला रस जोडला ?

- (A) बीभत्स
- (B) शांत
- (C) क्लिष्ट
- (D) रौद्र

82. स्टुअर्ट हॉल यांनी लिखित आशयाच्या 'वाचना'च्या बाबतीत वाचकांच्या ज्या प्रतिक्रिया होतात त्यांचे वर्णन केले आहे. त्यांनी कोणते तीन प्रमुख प्रकार स्पष्ट केले आहेत ?

- (A) सत्ताधारी, वाटाघाटी, विरोधी वाचन
- (B) नायकत्व, अर्थ-विरोधी, उदारमतवादी वाचन
- (C) समीक्षात्मक, वाटाघाटी, नायकत्व-विरोधी वाचन
- (D) निवडक, वाटाघाटी, सांस्कृतिक वाचन

83. कोणते प्रासंगिक विनोदमालिकेचे उदाहरण आहे ?

- (A) साथ निभाना साथिया
- (B) कौन बनेगा करोडपती
- (C) तारक मेहता का उल्टा चष्मा
- (D) द कपिल शर्मा शो

84. The film 8 mile is based on the life of which rapper ? (A) Dr. Dre (B) Eminem (C) Jay Z (D) 50 cents 85. Which of the following is not a type of film certification in India ? (A) Unrestricted Public Exhibition (B) Parental guidance for children below the age of 12 years (C) Restricted for students (D) Restricted to adults 86. In the hypermedia database in which form are information bits stored ? (A) Cubes (B) Bits (C) Nodes (D) Symbols 87. The earliest surviving printed book in India is the "Spiritual Compendium of the Christian Life" of Gaspar Jorge de Leao Pereira. What position did Pereira occupy ? (A) He was the archbishop of Kerala (B) He was the bishop of Kolkata (C) He was the archbishop of Goa (D) He was the bishop of Bombay	84. 8-माइल हा चित्रपट कुठल्या रॅप कलाकाराच्या जीवनावर आधारित होता ? (A) डॉ. ड्रे (B) एमिनेम (C) जे झेड (D) फिफ्टी सेंट्ज 85. दिलेल्या पर्यायांपैकी कुठले फिल्म सर्टिफिकेशन भारतात दिले जात नाही ? (A) अनिर्बंधित सार्वजनिक प्रदर्शन (B) 12 वर्षे खालील वयोगटातील मुलांसाठी पालकांचे मार्गदर्शन (C) विद्यार्थ्यांसाठी निर्बंध (D) मोठ्यांवरील निर्बंध 86. हायपरमेडीया डेटाबेसमध्ये (माहितीसाव्यामध्ये) माहितीचे अंश (बीटस्) कोणत्या स्वरूपात साठविले जातात ? (A) क्युबस (B) बीटस् (C) नोडस् (D) सिम्बॉल्स 87. सध्या अस्तित्वात असलेले सर्वात पूर्वीचे छापले पुस्तक आहे "स्पिरिचुअल कम्पेन्डियम ऑफ ख्रीस्टीयन लाइफ" ज्याचे लेखक होते गॅस्पार जॉर्ज द लिआओ परेरा. परेरा यांचा हुद्दा काय होता ? (A) ते केरळचे धर्माध्यक्ष (आर्चबिशप) होते (B) ते कोलकता येथे मुख्य धर्मोपदेशक (बिशप) होते (C) ते गोव्याचे धर्माध्यक्ष (आर्चबिशप) होते (D) ते बॉम्बेचे मुख्य धर्मोपदेशक (बिशप) होते

88. Name the film made twice in its name based on the novel written by Mirza Haadi Ruswa in 1903. (A) Mirza Ghalib (B) Umrao Jan (C) Devdas (D) Paakizah 89. Which of the following films of Satyajit Ray was not a part of Apu trilogy ? (A) Pather Panchali (B) Aparajito (C) Apur Sansar (D) Sonar Kella 90. What is the technology that allows many users to occupy the same time and frequency allocations in a given band/space called ? (A) GSM (B) CDMA (C) ITU (D) GMPCS 91. In Computer Technology, VIRUS stands for : (A) Very Important Resource Under Search (B) Virtual Information Resource Under Resize (C) Vital Information Resource Under Seize (D) Virtual Information Restricted Under Search	88. मिर्झा हादी रुसवा यांच्या 1903च्या कादंबरीवर आधारित दोन वेळा निर्मिती झालेल्या चित्रपट कोणता ? (A) मिर्झा गालिब (B) उमराव जान (C) देवदास (D) पाकीजा 89. पुढीलपैकी कोणता सिनेमा सत्यजीत रे यांनी दिग्दर्शित केलेल्या अपूर्वतयीचा (अपू त्रिलॉजीचा) भाग नाही ? (A) पथेर पांचाली (B) अपराजीतो (C) अपुर संसार (D) सोनार केला 90. एकाच वेळी, एकाच फ्रीक्वेंसीवर अनेक लोक काम करू शकतात. त्या तंत्राला काय म्हणतात ? (A) जी एस एम (B) सी डी एम ए (C) आय टी यू (D) जी एम पी सी एस 91. संगणक तंत्रज्ञानात वायरस (VIRUS) म्हणजे : (A) व्हेरी इंपोर्टंट रीसोर्स अंडर सर्च (B) व्हर्च्युअल इन्फॉर्मेशन रीसोर्स अंडर रीसाईज (C) व्हायटल इन्फॉर्मेशन रीसोर्स अंडर सीज (D) व्हर्च्युअल इन्फॉर्मेशन रीस्ट्रीक्टेड अंडर सर्च

92. What is India's ranking on the 2017 United Nations Human Development Index ? (A) 128 (B) 130 (C) 132 (D) 134 93. Who differentiated between hot and cold messages ? (A) Wilbur Schramm (B) Val Gielgud (C) Marshall McLuhan (D) Raymond Williams 94. According to Marxist theory, the word 'Commodification' refers to : (A) All entities like media messages and even Audiences have a material cash value (B) All messages in media must have commercial and social value (C) Products in media are classified according to social class (D) Modification of commercial message to social message 95. What does the term 'Hegemony' introduced by Gramsci in early 20th century describe ? (A) A kind of dominant consensus that works in a concealed way without direct coercion (B) Organized belief system that is reinforced by communication (C) Offence in law of defaming working class of society (D) Specific characterization of media organization	92. संयुक्त राष्ट्र मानवी विकास निर्देशांकात 2017 मध्ये भारताचे स्थान कितवे होते ? (A) 128 (B) 130 (C) 132 (D) 134 93. 'हॉट' आणि 'कोल्ड' संदेशांत फरक कोणी केला ? (A) विल्बर श्राम (B) वॅल गिल्गुड (C) मार्शल मॅक्लुहन (D) रेमन्ड विल्यम्स 94. मार्क्सवादी उपपत्तीनुसार, 'वस्तुकरणाचा' अर्थ पुढीलप्रमाणे व्यक्त होतो : (A) माध्यमसंदेश आणि माध्यमांचे ग्राहक यांसारख्या माध्यमांशी निगडित सर्व घटकांना भौतिक मूल्य असते (B) माध्यमांतील सर्व संदेशांना आर्थिक व सामाजिक मूल्य असावयास हवे (C) माध्यमांतील उत्पादनांचे सामाजिक स्तरानुरूप वर्गीकरण केले जाते (D) आर्थिक संदेशांचे सामाजिक संदेशांमध्ये होणारे रूपांतरण 95. 'ग्रामसी' यांनी एकविसाव्या शतकाच्या सुरुवातीस मांडलेल्या हेजीमनी (प्रभुसत्ता) संकल्पनेचा अर्थ काय आहे ? (A) प्रत्यक्ष धाकदपटशाही विना अत्यंत छुप्या पद्धतीने निर्माण केलेले प्रबळ मतैक्य (B) संज्ञापनाच्या माध्यमातून समजुतींना अधिक मजबूत करणे (C) कामगार वर्ग व समाज यांच्या बदनामीचा कायद्याने गुन्हा (D) माध्यम संस्थांचे विशिष्ट पद्धतीने होणारे चित्रण

96. Who founded the 'Satyashodhak Samaj' (Society of Seekers of Truth) ?
 (A) Bal Gangadhar Tilak
 (B) Mahatma Jyotiba Phule
 (C) Mahatma Gandhi
 (D) Acharya Vinoba Bhave
97. Who among the following is associated with the uses and gratifications theory ?
 (A) Marshall McLuhan
 (B) Harold Lasswell
 (C) Wilbur Schramm
 (D) Elihu Katz
98. Apart from infant mortality, literacy rate, death rate what else does PQLI include ?
 (A) Language efficiency
 (B) Life expectancy
 (C) Population density
 (D) Mother nutrition
99. During the pre-modern history papyrus was used to make sales messages and posters by which country ?
 (A) China
 (B) Egypt
 (C) Greece
 (D) Italy
100. Who developed the social learning theory ?
 (A) Wilbur Schramm
 (B) Daniel Lerner
 (C) Harold Lasswell
 (D) Albert Bandura
96. 'सत्यशोधक समाजा'ची स्थापना कुणी केली ?
 (A) बाळ गंगाधर तिलक
 (B) महात्मा ज्योतिबा फुले
 (C) महात्मा गांधी
 (D) आचार्य विनोबा भावे
97. खालीलपैकी कोणला उपयोगिता आणि समाधान सिद्धांताशी संबंध आहे ?
 (A) मार्शल मॅक्लूहन
 (B) हॅरॉल्ड लासवेल
 (C) विल्बर श्राम
 (D) एलिहू काट्झ
98. बालमृत्यू, साक्षरतेचा दर, मृत्युदर यांखेरीज जीवन भौतिक गुणवत्ता निर्देशांकामध्ये (पीक्यूएलआय) कशाचा समावेश होतो ?
 (A) भाषिक कार्यक्षमता
 (B) आयुर्मान
 (C) लोकसंख्येची घनता
 (D) मातेची पोषण
99. पूर्व-आधुनिक इतिहास काळात कोणत्या देशात 'पॅपिरस'चा वापर विक्री संदेश व पोस्टरसाठी कुठल्या देशात वापरला जायचा ?
 (A) चीन
 (B) ईजिप्त
 (C) ग्रीस
 (D) इटली
100. सामाजिक शिक्षण उपपत्तीचे निर्माणकर्ता कोण ?
 (A) विल्बर श्रॅम
 (B) डॅनीयल लेर्नर
 (C) हॅरॉल्ड लासवेल
 (D) अल्बर्ट बंडुरा

SEP - 19221/II—C

ROUGH WORK